

HAND-OUT PRESENTATIE

UN GLOBAL STUDY ON CHILDREN

DEPRIVED OF LIBERTY

18 DECEMBER 2020

Hart voor Kinderrechten

**DEFENCE for
CHILDREN**

SAMENVATTING

Wereldwijd worden jaarlijks 7 miljoen kinderen opgesloten, blijkt uit de *United Nations Global Study on Children Deprived of Liberty* (VN-Studie), de eerste wereldwijde studie naar vrijheidsbeneming van kinderen. Ook in Nederland worden jaarlijks duizenden kinderen gesloten geplaatst. Zo was in 2019 in totaal sprake van 1.680 plaatsingen in gesloten jeugdhulpinstellingen, verbleven 1.321 minderjarigen in een justitiële jeugdinrichtingen en verbleven 30 alleenstaande minderjarigen en 170 kinderen in gezinnen in veemdelingenbewaring of grensdetentie. Defence for Children, nauw betrokken bij de totstandkoming van de VN-Studie, roept Nederland op het VN-Kinderrechtenverdrag te volgen en vrijheidsbeneming van kinderen zo veel mogelijk te voorkomen en te verminderen. Tijdens de presentatie van de VN-Studie wordt ingegaan op de aanbevelingen en wat die betekenen voor Nederland en de kinderen die in Nederland verblijven in politiecellen, justitiële jeugdinrichtingen, gesloten jeugdhulpinstellingen en in vreemdelingendetentie.

.....
7M
(MILJOEN) KINDEREN OPGESLOTEN
WERELDWIJD
.....

INTERNATIONALE CIJFERS VN-STUDIE

7.195.500 Kinderen wereldwijd zijn van hun vrijheid beroofd. De VN-Studie onderscheidt meer specifiek zes groepen:

- 5.400.000 Kinderen (schatting) zijn geplaatst in instellingen waarbij sprake is van (een vorm van) vrijheidsbeneming.¹
- 1.410.000 Kinderen zijn in het kader van het strafrecht van hun vrijheid beroofd, waarvan 1 miljoen kinderen op het politiebureau en 410.000 kinderen in (faciliteiten voor) voorlopige hechtenis en gevangnissen.
- 330.000 Kinderen verblijven om migratie gerelateerde redenen in detentie.
- 35.000 Kinderen bevinden zich in de context van gewapend conflict in een vrijheidsbenemende situatie.
- 19.000 Kinderen leven in de gevangenis met hun ouder(s) en leven aldus de facto in een vrijheidsbenemende situatie.
- 1.500 Kinderen worden vastgehouden op grond van de nationale veiligheid in landen waarbij geen sprake is van een conflict op eigen bodem.

¹ Volgens de *legal standards* van het onderzoek nu een uniforme definitie van (gesloten) residentiële instellingen ontbreekt.

ONDERZOEKSDOELEINDEN VN-STUDIE

- Omvang en oorzaken in kaart brengen (leeftijd, geslacht, nationaliteit, etc.).
- Veelbelovende praktijkvoorbeelden/alternatieven identificeren.
- Mening kinderen horen.
- Verandering met betrekking tot stigmatisering nastreven.

AANBEVELINGEN VN-STUDIE

- Vrijheidsbeneming van kinderen reduceren en oorzaken in kaart brengen.
- Criterium 'uiterste maatregel' naleven.²
- Minderjarigen horen tijdens het proces.³
- Investeren in kinderen, hun families en rehabilitatie.
- Vrijheidsbeneming van kinderen mag niet gepaard gaan met verwaarlozing, geweld, misbruik of inhumane (leef)omstandigheden.

² Artikel 37 onder b IVRK.

³ Artikel 12 IVRK.

CIJFERS NEDERLAND 2019⁴

Jeugdstrafrecht

- **Politieverhoor:** 25.714 verhoren van minderjarige verdachten werden door de politie afgenomen. Dit betrof 17.322 unieke minderjarigen.
- **Wachtcel:** in 20.016 zaken heeft de minderjarige in een wachtcel verbleven, dit betrof 14.962 unieke minderjarigen.
- Totaal aantal **Halt verwijzingen:** 16.088
- **Inverzekeringstelling (IVS):** in 5.129 zaken werd een IVS gelast, dit betrof 4.221 unieke minderjarigen.
- **Verblijf in een jji:** 1.321 minderjarigen, waarvan 26 minderjarigen die 12 of 13 jaar zijn.
- 72% van het totaal aantal minderjarigen in jji's zat er in het kader van **voorlopige hechtenis**.
- De gemiddelde verblijfsduur van minderjarigen in een jji op grond van voorlopige hechtenis bedroeg 47 dagen.⁵
- In 810 misdrijfzaken met een minderjarige verdachte volgde een (deels) onvoorwaardelijke **jeugd detentie**.⁶
- Bijna twee derde (64%) van de opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugd detenties had in 2019 een **strafduur** van minder dan twee maanden; 9% duurde zes maanden of langer. De gemiddelde detentieduur lag op 64 dagen.⁷
- In 50 zaken volgde oplegging van een **PIJ-maatregel**.⁸
- In 2019 was sprake van 180 **lopende PIJ-maatregelen**.⁹
- De gemiddelde **verblijfsduur** in een jji op grond van een PIJ-maatregel betrof 1200 dagen.¹⁰

Jeugdbeschermingsrecht

- **JeugdzorgPlus**¹¹: 1.680 plaatsingen. Dit betrof 1.361 unieke minderjarigen.
- Bij 66% van die 1.680 plaatsingen werd gebruik gemaakt van een spoedmachtiging.
- In 57% van de 1.680 plaatsingen betrof het een **nieuwe** (eerste) plaatsing. Per leeftijdscategorie:
  - Jonger dan 12 jaar: 43
  - 12 tot 14 jaar: 287

4 Cijfers zijn afkomstig van het Ministerie van Justitie, tenzij anders aangegeven.

5 Meijer, R.F. (red.), Braak, S.W. van den (red.), Choenni, R. (red.) 2020, *Criminaliteit en rechtshandhaving 2019. Ontwikkelingen en samenhangen*, Cahiers 2020-16, Den Haag: WODC, CBS, Raad voor de Rechtspraak, pagina 77.

6 Idem. Tabel 6.16.. De cijfers in de tabellen zijn afgerond op vijftallen

7 Idem, pagina 71.

8 *Ibid.*

9 Idem, pagina 77.

10 *Ibid.*

11 Cijfers zijn afkomstig van Jeugdzorg Nederland (JeugdzorgPlus plaatsings- en uitstroomgegevens 2019).

- 15 tot 16 jaar: 462
- 17 jaar en ouder: 171.
- In 29% van de plaatsingen was sprake van een hernieuwde plaatsing in de JeugdzorgPlus, waarvan 5% na onttrekking.
- 364 plaatsingen vonden **vrijwillig** (zonder kindbeschermingsmaatregel) plaats.
- De gemiddelde **duur** van de plaatsing in 2019 betrof 6 maanden. In 205 gevallen (12%) duurde de plaatsing meer dan een jaar.

Migratie

- 30 alleenstaande minderjarigen in **vreemdelingenbewaring/grensdetentie**
- 170 kinderen in gezinnen in veemdelingenbewaring/grensdetentie
- Bij de kinderen in gezinnen die worden gedetineerd gaat het in veel gevallen om jonge kinderen: 80 kinderen zijn tussen de 0 en 5 jaar oud. Slechts 10 kinderen in gezinnen zijn 16 of 17 jaar.

AANBEVELINGEN

- Aantal kinderen in gesloten residentiële instellingen verminderen, oorzaken van plaatsing in kaart brengen, mede rekening gehouden met het relatief hoge aantal gesloten residentiële plaatsingen met een spoedmachtiging.
- Criterium 'uiterste maatregel'¹² naleven, gelet op het aantal minderjarigen in de wachtcel, inverzekeringstelling, voorlopige hechtenis en jeugdzorgPlus.¹³
- Geen enkel kind, alleen of begeleid, mag worden gedetineerd om migratie gerelateerde redenen.¹⁴
- Verbetering van (leef)omstandigheden van kinderen in vrijheidsbenemende settings, terugdringen repressie.
- Minderjarigen horen tijdens het proces.¹⁵
- Investeren in kinderen, hun netwerk, rehabilitatie, resocialisatie en re-integratie.

12 Artikel 37 onder b IVRK.

13 Artikelen 20 lid 3 IVRK en 37 onder b IVRK. Zie ook M.P. de Jong-de Kruijff (2019), 'Legitimiteit en rechtswaarborgen bij gesloten plaatsingen van kinderen. De externe rechtspositie van kinderen in gesloten jeugdhulp beziens vanuit kinder- en mensenrechten.'

<https://openaccess.leidenuniv.nl/handle/1887/69767>

14 Uit cijfers van de Nederlandse overheid blijkt dat vrijheidsbeneming weer vaker dan voorheen wordt toegepast, waarbij de overheid zoekt naar meer mogelijkheden om detentie toe te passen. Dit roept vragen op over de stelling dat vreemdelingendetentie een uiterste maatregel is. Uit het recent verschenen rapport 'Child migrant and Child-friendly administrative justice procedures. Report of the "Child-Friendly Justice In Action" project focusing on six European countries' blijkt dat immigratiedetentie nog steeds wijdverbreid is in veel EU lidstaten ondanks groeiende internationale consensus betreffende dit verbod op detentie van kinderen om zuiver migratiegerelateerde redenen.

15 Artikel 12 IVRK.

.....
1.680

PLAATSINGEN IN GESLOTEN
JEUGDHULPINSTELLINGEN
IN NEDERLAND
.....